

neve körének határán messze túl terjedt. A mirigykór 2—3 évenként jelentkezett, többnyire súlyos alakjában. A gazdák akkor hívták az állatorvost, amikor már az ivóvíz és kiváltképp a takarmány is regurgitált az orron át, addig nyúlhájjal kenegették a kemény, duzzadt áll alatti nyirokcsomókat, és szénapolyvás inhalálást végeztek naponta többször. A heveny bélgörcs és felfúvódás oka a túlajtás, megerőltető munkavégzés utáni bő abrakolás szemes kukoricával; ezt bizonyítja az a tény, hogy szíves mindegyik „meszes” bakonyi fa- és szénhordó tulajdonos lova legalább évente egyszer a páciense volt. Sok ló elvesztése származott a kései kihívásból. Kizödellett ősziárpatarlón legeltetett szarvasmarhák felfúvódása is sok tennivalóval járt, annak ellenére, hogy a gazdák ezt is igyekeztek maguk elintézni (bőfögtetés, keserűs, kreolin, bendőszúrscsap stb.). Ha jól emlékszem — mondta Domi bácsi, a kalium-stibium tartaricumot írtam fel praxisomban a leggyakrabban. Az ellési benuálás, a méhcsavarodás terén — és sorolhatnám tovább a különféle kórformákat, betegségeket — *Agyagási Domokost* elismert szaktekintélyként tartották számon.

Az orr-nyelőső szonda használatát maga sajátította el az Állatorvosi Lapokban történt leírás alapján, és nagyon gyakran vette igénybe a lópraxisban. 1939-ben a mindössze 30 napos katonáállatorvosi szolgálata a bálolnai ménésben mindig emlékezetes marad számára. O Bajan, a ménéskarban szolgálatot teljesítő tisztok által közel 100 000 pengő eszmei értékűnek emlegetett törzsmén ugyanis súlyos kólikás fájdalmakat mutatott. Először papaverin injekciót kapott a ló, majd a humorosan „feketefröccs”-nek elnevezett keverék beadására került sor. E keveréket — 80—100 g carbo medicinalis 3 l langyos vízben és 700—750 g MgSO₄ 4 l vízben feloldva egymás után — orr-nyelőső szondán át adta be. Ezt követte fél liter langyos bor beöntése. A kényes eset sikeresen megoldódott és a nagy riadalom szerencsésen végződött. Ha most előlről kezdené gyakorlatát, újból elővonná a feketefröccs-kezelést, de a mai modern nyugtatókkal kiegészítené — mondta Domi bácsi.

Észrevehetően bizonyos melegség járta át, izgalom töltötte el, amikor nagyon szerényen ugyan, de elmesélte a balatonkenesei 1929. januári lóelhullások esetét: 2 hét alatt mintegy 20 ló pusztult el hirtelen gutaütésszerűen. *Agyagási Domokos* diagnózisa a boncolási lelet alapján vérzéses jellegű sepsis, szívizomelfajulás volt. Hullarészeket, szerveket küldött kétszer is a Főiskola kórbonctani intézetébe, *Jármai* professzor kórisméje: „*B. pyosepticum viscosum* okozta sepsis, amely sokszor fordul elő árpaszalma etetésekor; a hideg időjárás a szervezet ellenállását legyöngíti, és főleg az idősebb, rosszul táplált lovak hullanak el.” (E baktérium mai neve: *Actinobacillus equuli*.) *Jármai Károly* az esetet akkor különféle folyóiratokban* le is írta, és Domi bácsi nevét is szerepeltette benne. Éppen 40 évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy *Agyagási Domokosban* felelevenedjenek a régi emlékek. *Szarkiszov* moszkvai mikotoxikológus professzor

Agyagási Domokos dr. (1976.)

ugyanis 1969-ben Budapesten járván leutazott Balatonkenesére, és a tanácsházán történt beszélgetés kapcsán töviről hegyire tolmács útján kikérdezte őt a lóelhullások körülményeiről.* *Szarkiszov* dicsérettel jelzőkkel illetve *Agyagási dr.* szakértelmét, ő pedig szerényen „rendre tiltakozott a kitüntető szavak miatt”. Szakmai háttere az ügynek ugyanis az, hogy *Szarkiszov* 1954-es könyvében szóról szóra idéz *Jármai* német nyelvű cikkéből, és stachybotryotoxiosisnak írta le ezt a lóbetegséget, mert a szalmában levő mikotoxin okozta fertőzöttség az, amelynek a bázisán egy gyors lefolyású pyoseptikaemia oltja ki a lovak életét. *Szarkiszov* azóta publikációiban, előadásaiiban sohasem mulasztja el *Jármai* és *Agyagási* nevét megemlíteni, és azóta minden újkor jókívánságaival is felkeresi Domi bácsit.

Agyagási Domokos többször tett említést az állatorvosi szolgálat veszélyességéről: 6 községben évente mintegy 1000 kutya beoltása, a méncsikók ivartalanítása, a tehének magzatburok-visszamaradásának megszüntetése, boncolások az 1920—30-as években megvolt, ma már elképzelhetetlen viszonyok közepette stb. Egy 1956 májusában a bal lábát ért lórúgás következményeként kialakult mélyvénás thrombosis után munkaképességét már sohasem nyerte vissza.

Nem lenne teljes a kép, ha Domi bácsi feleségéről nem írnék, aki jóban-rosszban társa, segítője. 1929 óta házasok. Az 1920—30-as években a húsvizsgálati és vágóhidhasználati díjak beszédését, a húsforgalmi adó ellenőrzését is a körállatorvos hatáskörébe utalták, felesége ezekben is elengedhetetlen segítője volt. Az 1950-es években elrendelt, a magánvágásoknál az echinococcosisra irányuló májellenőrzésre is kioktatta feleségét. De

* Áo. Lapok, 1929. 52. 69. — Dt. Tierärztl. Wschr., 1929. 33. 517.

* *Palyusik M.*: Magy. Áo. Lapja, 1970. 25. 642.